

TEMA EDİTÖRLERİNDEN

Dile Gelen Kadınlar

“Kadın anlatıları” temalı bir sayı yapmak için yola çıkarken, anlatan ve anlatılan kadınların dile gelmesine bir kez de biz vesile olalım istedik. Sadece erkeklerin dillerine düşen, uçlara itilen kadın anlatılarına değil, farklı kadınlık deneyimlerinden süzülenlere, edebiyatçı, ressam, fotoğrafçı kadınların sanatına yakından bakmaya, sinemada, televizyonda, internet medyasında ve türlü mecralarda anlatan ve anlatılan kadınları anlamaya yönelik bir sayıyla karşınıza çıkıyoruz.

“Varoluşsal Bir Çaba Olarak Fotoğraf Yoluyla Kendini Gerçekleştirme: Nan Goldin Örneği” yazısında Şahinde Akkaya, fotoğrafçının kendine özgü bir dil oluşturarak kendi gerçekliğini anlattığı, *kişisel belgesel* olarak nitelenen ve fotoğrafçının öznel yaklaşımına bağlı olarak sınırların ortadan kalktığı, daha fazla yakınlık ve derinlik içeren bir çeşit görsel günlük olarak ele aldığı fotografik yaklaşımla, Nan Goldin’in çalışmalarını analiz ediyor.

Selda Tuncer, kadının kamusal alana katılımını sosyo-mekânsal boyutuyla tartıştığı “Dışarı Çıkmak: Özelden Kamusala Feminist Bir Saha Hikâyesi” makalesinde, bu yıl TSBD’nin Doktora kategorisinde ödül alan tezinden yola çıkarak, kadın ve mekân etkileşimini gündelik hayat deneyimleri üzerinden inceliyor. Kadınlar ve kamusal

mekân arasındaki gerilimli ilişkiyi, kadınların gündelik hayatındaki farklı kamusal/lık ve özel/lik şekillerinin izlerinin izini sürerek ortaya çıkarmayı amaçlayan Tuncer, saha çalışmasıyla, kamusal mekânın toplumsal cinsiyet rolleri ve ilişkileri bağlamında nasıl şekillendiği ve deneyimlendiği üzerine metodolojik bir tartışma da yürütüyor.

Özgür Ceren Erişti, “Geç Dönem Osmanlı Resim Sanatında Kadın İmgesinin Temsili” adlı yazısında, on dokuzuncu ve erken yirminci yüzyıl Osmanlı resim sanatında sanatçıların, resimlerinde kadın figürlerine yer vermelerini, dönemin kadına bakış açısını yansıtmaları açısından, önde gelen ressamlar ve çalışmalarına yer vererek ele alıyor.

“Taciz Anlatılarında Cinsiyetçi Söylemlerin Yeniden İnşası: #sendeanlat” başlıklı yazısında Yeliz Dede Özdemir, Mersin’de evine gitmek için bindiği minibüs şoförü tarafından öldürülen Özgecan Aslan’ın ardından dile gelen taciz anlatılarını, cinsel şiddeti konu alan feminist çalışmalardan beslenen bir perspektif ile tartışmaya açıyor. Ekşi Sözlük’te kadınların yaşadıkları taciz hikâyelerini dillendirdikleri #sendeanlat başlığı altında yer alan tüm entry’lerin eleştirel söylem çözümlemesi ile incelendiği bu çalışma, kadın bedenini her daim suçlu kılan taciz anlatılarının, sadece fail erkekler tarafından değil bizatihi tacize maruz kalan kadınlar tarafından da yeniden üretildiğini gösteriyor.

Gökçe Baydar’ın kaleme aldığı “Feminist Aksiyon Filmin İmkânı: *Mad Max Fury Road* Üzerine” başlıklı yazıda, aksiyon filmlerine yönelik feminist bir okuma gerçekleştiriliyor. Genel anlamda bir anlatı türü olarak sinema filmlerinin, özelde de aksiyon sinemasının ürettiği kadınlık üzerine yürütülen tartışmaları özetleyen bu çalışmada, kadın kahramanların varlığı, bir olasılık olarak sorgulanıyor. Çalışmaya konu olan bu sorgulama, feminist yazının tarihsel mirası ile konuşurularak zenginleştiriliyor.

Mutfağın, kadınlık deneyimleri ve bilhassa kadınlararası ilişkiler açısından önemine dikkat çeken Şengül İnce, ‘İki Kadın Bir Mutfak: Kadınlararası İktidar

İlişkileri' başlıklı yazısında mutfağın kadınlar için, kendini gerçekleştirme ve takdir edilme ihtiyacı bakımından nasıl çekişmeli bir alan olarak varolduğunu sorguluyor. İnce yazısında, mutfağı yalnızca bir yeniden üretim alanı olarak değil, kadınlar açısından, hem erkeklere hem de başka kadınlara yönelik bir güç gösterisi alanı olarak da düşünebileceğimizi vurguluyor.

Pınar Öztürk ve Canan Koca, futbolcu kadınların sporculuk deneyimlerini fotoroman üzerinden nasıl temsil ettiklerine bakarak, futbol ve fotoroman gibi iki erkek egemen alanın kadınların deneyimleriyle nasıl dönüştüğüne odaklanıyor. Yazarlar, 'Futbolun "Ötekisi" Kadınlar Fotoğrafın "Ötekisi" Fotoromanı Yazıyor' başlıklı yazılarında, sporun cinsiyetçi pratiklerine meydan okuyan futbolcu kadınların, fotoroman aracılığıyla farklı bir kadınlık anlatısı kurduklarının altını çiziyorlar.

'Farklı Sosyal Kategorilerden Kadınların Toplumsal Cinsiyet Alguları' başlıklı yazı, cinsiyetçiliğe ve ev içi iş bölüme yönelik sorgulamalarla eğitim arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuyla yola çıkıyor. Yazar Umut Belek, farklı statülerden ve eğitim geçmişleri olan kadınların, erkeklerle olan ilişkilerini sorgularken, benzer çerçevelerle hareket ettiklerini gösteriyor.

Burcu Şenel, "Dijital Hikâyelerle Başka Başka Aşklar: 'Aşk Demek...' Üzerine" başlıklı makalesinde, aşkı dijital hikâyelerle yeniden tanımlayan LGBTİ bireylerin, heteronormatif aşk kurgusunu nasıl sorguladıklarını tartışıyor. Yazar, yalnızca dijital hikâye anlatımının kadın anlatıları açısından taşıdığı potansiyelin altını çizmekle kalmıyor, aynı zamanda aşkın da nasıl bir toplumsal anlatıya dönüştüğünü sorguluyor.

Bu sayının söyleşi bölümünü, *Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı*'na ayırdık. Aslı Davaz ile yaptığımız söyleşide, Vakfın kuruluş süreci ve bugüne kadar hayata geçen projeleri konuştuk.

Değini bölümümüzde Güzin Yamaner, kendi yaşamından tarihsel bir kesiti, Ermeni Tehciri'nde ailesini kaybeden ve bir konağa "büyütme" olarak verilen

Agavni'nin (Güllü Abla) hikâyesini "Agavni: Ağaca Çıksa Pabucu Yerde Kalmayacak Kadar Yalnız bir Büyütme" başlığı ile anlatıyor.

Tarihten geçenler bölümümüz, yitirdiğimiz üç önemli kadın edebiyatçıya bir tür saygı duruşu niteliğinde. Gazeteci-Yazar Ayça Örer, "Bir şairin ardından: Kalbin elem günleri" başlıklı yazısında "Sözünü 'hık' diye yutan kadınların" dili olan, "perdesini de şiiri" ile aralayan Gülten Akın'ı anlattı bize. Gülten Akın şiirlerindeki o politik aksan, açık yaramız gibidir. Zira Örer'in de söylediği gibi, aynı dizelerdir bize değişmeyen şeylerin sırtımızda bir yük, içimizde bir ağrı olduğunu hatırlatan. Diğer taraftan, Gülten Akın şiirlerini "Bir şiir değil de, bir öğüt gibi okuyunca asla onun gibi söyleyemeyeceğimiz bir nasihatın ferahlığına" kavuşur içimiz. Kalbi dilinde atan, yazarken de bizi yeni baştan kuran "Deli Kızı", şiirleri ile yolculuyoruz bir Kasım ayına: "Sonra, Gülten Akın gitti dostlar. Sonra, hikâyemizin sesi kısıldı. Sonra Kasım geldi, şairini şiirinin kehanetiyle götürdü, diyecek başka ne var ki?". Hilâl Aydın, "Türk Edebiyatındaki "Direnme Notası": Leylâ Erbil" başlıklı yazısında, Leylâ Erbil'in yalnızca 'oyunbozan' bir dil ustası olarak değil, cinsel tabuları sorgulayışı ve 'tuhaf', 'deli' olarak nitelenen kadın kahramanların başını çektiği yazınsal evren ile de Türkçe edebiyattaki özgün yerini ortaya koyuyor. Bu bölümün diğer metni, Seçil Büker'in Didem Madak Anısına yazdığı "Didem: Plastik Vazo Gibi Kırılmayan Kadın" başlıklı yazısı. Büker, Didem Madak şiirlerini metinlerarası bir yaklaşımla okuyarak şairin her bir şiirini, bir başka edebi eserle birlikte yorumluyor. Yazı boyunca kurulan anlatı ile Madak şiirlerine sızan aşka, acıya ve isyana tanıklık ediyoruz. Madak şiirlerindeki çokvurgululuk, "ideolojisi olmayan bir dilin" karnavalesk arkabahçesi gibi işliyor okuyucunun zihin dünyasında. Büker'in ifadesiyle Madak, patetik olmayan bir dilde ve tıpkı plastik bir vazo gibi kırıl(a)mayan bir kadınlıkta ızdırabı anlatıyor bize en serinkanlı haliyle.

Burcu Canar ve Deniz Tansel, bu sayıda oldukça ilginç ve ilham verici iki kitabı değerlendirdiler. John Durham Peters'in *The Marvellous Clouds* (2015) adlı kitabını incelediği yazısında Burcu Canar, kitaptan yola çıkarak, yaratıcılığın yalnızca sanat açısından değil, bilim açısından da elzem olduğuna dikkat çekiyor. Peters'in iletişim ve medya çalışmalarını “düşünce deneyleri” kavramıyla değerlendirme önerisini ele alan Canar, kitaptan yola çıkarak medya kuramlarının bir tür felsefi antropoloji gibi görülebileceğini vurguluyor. Clarissa Pinkola Estés'in *Kurtlarla Koşan Kadınlar*'ını inceleyen Deniz Tansel ise, kitabın, özgürleşmeyi kadınlar açısından psişik bir süreç olarak kurabilme potansiyelinin altını çiziyor. *Kurtlarla Koşan Kadınlar*'ın, iletişim çalışmaları açısından da yöntemsel vaatler içerdiğini belirten yazar, Estés'in eserinin özellikle film çözümlemelerinde verimli bir kaynak olarak kullanılabileceğini gösteriyor.

Kumru Berfin Emre Çetin

Emek Çaylı Rahte

Ayşe Nevin Yıldız Tahincioğlu